

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
08 00225 - 71	
DATO - 2 MAI 2008	
AN	EKSP.

Vår ref: ghw/08

Deres ref: 08/00225-10

Finnsnes, 30. April 2008

Høringsuttalelse – Hjemfall / konsolideringsmodellen

Finnfjord AS viser til Olje og energidepartementets høringsinvitasjon av 14.mars 2008. Vi ønsker i det følgende å redegjøre for våre synspunkt knyttet til forslaget til nytt hjemfallsregime.

Utviklingen i kraftmarkedet generelt og industrikrafttilgangen spesielt er av avgjørende betydning for Finnfjord AS. Hjemfallsinstituttet har, sammen med de statlige leieavtalene og industriens kraftavtaler, vært en viktig del av statens industrikraftregime. Det nye hjemfallsregimet er en viktig brikke når et nytt industrikraftmarked skal utformes, men konsolideringsmodellen synes ikke å presentere en god løsning på industrikraftproblematikken.

Hovedkonklusjoner

Finnfjord AS har stor forståelse for ønsket om å beholde offentlig kontroll med vannkraften. Vi ser at det er avgjørende at man utformer et regime som er robust i forhold til EØS-reglene. Vi er positive til at man vil åpne opp for at private aktører kan være medeiere i kraftverk. Vi tror at man sikrer god utnytting av samfunnets ressurser dersom industrivirksomhet får mulighet til å være eiere av kraftverk.

Finnfjord AS er imidlertid svært kritisk til at muligheten til privat deleierskap kun gis til dagens private konsesjonærer. Dette vil kunne bidra til å hindre best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser. Omgjøringsadgangen er ikke en logisk konsekvens av modellen som skisseres, det er overføring av betydelige ressurser fra stat til et lite, selektivt utvalg private aktører. Omgjøringsadgangen medfører konkurransevridning i forhold til andre potensielle private eiere. Slik vil modellen heller ikke være robust i forhold til statsstøtteregelverket i EØS.

Videre mener Finnfjord AS at det er nødvendig å avklare spørsmålet om vilkårene for leie av kraftverk før det er mulig å ta endelig stilling til modellen.

Konkurransevridning

Likebehandling bør være et sentralt prinsipp i et nytt hjemfallsregime. I den anledning ønsker Finnfjord AS å gjøre oppmerksom på at konsolideringsmodellen, slik den framstår i høringsnotatet, vil innebære fundamentalt brudd på dette prinsippet gjennom at kun dagens private konsesjonærer gis

adgang til deleierskap i kraftverkene. Dagens private konsesjonærer har fått tildelt sine konsesjoner under spesifikke historiske og politiske betingelser. Konsesjonene er avtalefestet på disse betingelsene, ikke på de betingelser som EØS-avtalen nå krever.

I følge høringsnotatet mener regjeringen at omgjøringsadgangen utgjør en hensiktsmessig og logisk integrert del av konsolideringsmodellen. Det argumenteres med at denne vil kunne bidra til å fremskynde offentlig eierskap til dagens privateide konsederte kraftverk, og dermed fremskynde formålet med reformen. Argumentet er tilforlatelig. Hadde dagens konsesjonærer som selger sin andel fått kompensasjon for tapte konsesjonsår og andre dokumenterbare, tallfestbare tap på dette grunnlag hadde også ordningen vært en logisk konsekvens av modellen. Slik det er skissert tilbys imidlertid dagens private konsesjonærer en mulighet til å beholde 1/3 av kraftverkene uten tidsbegrensning og hjemfall. Det er ikke en logisk konsekvens av ønsket om statlig kontroll over vannkraftressursene. Det er ikke robust overfor EØS-reglene. Det er statlig godtgjøring av ukjent størrelse til et lite selektivt utvalg av private aktører.

Som regjeringen selv skriver i høringsnotatet; De berørte private selskaper har ikke noe rettslig krav på en fortsatt omgjøringsadgang, verken etter norsk rett eller etter EØS-retten. Det ligger en åpning for betydelige verdioverføringer i en fortsatt omgjøringsadgang, siden staten på denne måten i realiteten vil frafalle verdier som ellers ville ha hjemfalt til staten i fremtiden. Det argumenteres med at den fordel det måtte være å få tildelt en tidsubestemt konsesjon (uten hjemfall) er et resultat av de rettigheter og plikter som følger av vilkårene i konsesjonen som ligger til grunn for ervervet av eierrettighetene. Dette er vi dypt uenige i.

Vi vil minne om at de private kraftverkskonsesjonene opprinnelig var del av et statlig industrikraftregime med tre deler: kraftverkskonsesjoner, leieavtaler for kraftverk og myndighetsbestemte kraftkontrakter. Sistnevnte ble tilbudt industrien som et alternativ til kraftverkskonsesjoner, og det er bare de virksomheter som hadde kraftverkskonsesjoner som har fått leieavtaler. De myndighetsbestemte kraftavtalene går nå ut. Samtidig blir de industriselskapene som fikk kraftverkskonsesjoner, og senere leieavtaler, forespeilet mulighet til en blanko forlengelse av sine avtaler. Omgjøringsadgangen fører til at en del av statens industrikraftregime trekkes ut av sin politiske og historiske sammenheng og at en liten del av industrien får forlenget sine avtaler med staten, mens andre potensielle private konsesjonærer blir hindret å delta i en fri konkurranse om konsesjoner. Dette vil åpenbart være et positivt bidrag til rammevilkårene til disse virksomhetene, men den manglende likebehandling i neste ledd vil føre til en betydelig konkurransevridning mellom ulike industrivirksomheter. Det vil også føre til en mindre effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser gjennom at det ikke er knyttet noen vilkår til at kraften skal bidra til størst mulig samfunnsmessig gevinst.

Et tilbud om deleierskap til kun dagens private konsesjonærer vil gjøre disse til mottakere av en selektiv økonomisk fordel av statsmidler. Statsstøtteaspektet i dette leddet vdr omgjøring av hjemfallsregimet har så langt ikke vært tilstrekkelig belyst, men vi vil argumentere for at regelverket ikke åpner for at man kan gi eksisterende konsesjonærer en særstilling ved nytildelinger. Visse krav i EØS-avtalen tilsier at det må åpnes for konkurranse om konsesjoner (NOU 2004:26 s. 241). Dette vil da også være den samfunnsmessige beste løsningen. Vi er enige i at det vil være gunstig med privat deleierskap i kraftverkene etter hjemfall. Vi mener at man utnytter kraftressursene best gjennom å knytte deler av dem an mot industriproduksjon. Men konsesjonene må gis til de aktørene som på best måte kan bidra til samfunnsmessig gevinst.

Utleie

Videre heter det i høringsnotatet at "departementet vil foreslå at det gis adgang til utleie av kraftproduksjon som en integrert del av konsolideringsmodellen" (s.52), og at offentlige og private aktører i den forbindelse skal likebehandles. Samtidig understrekes det at spørsmålet om utleie må utredes nærmere i en egen proposisjon og at Regjeringen vil komme tilbake til dette. Finnjord AS mener det er nødvendig med en nærmere klargjøring av hvordan utleie skal praktiseres dersom dette skal være en integrert del av konsolideringsmodellen.

Vi kan ikke se at det er knyttet en målsetting til utleiemuligheten, for eksempel best mulig utnyttning av kraftressursene i nærheten av kraftverkene, leveringssikkerhet eller industriproduksjon. Vi er heller ikke trygge på at utleieavtalene vil bli inngått etter en ikke-diskriminerende prosess.

Med vennlig hilsen

Geir-Henning Wintervoll
Administrerende direktør
Finnjord AS